

RON COUWENHOVEN EN JANNETTE VAN BENTHEM

EVERT!

**HET LEVENVERHAAL VAN
SCHAATSLEGENDE EVERT VAN BENTHEM**

**JUST
PUBLISHERS**

VOORWOORD

VOOR ONZE KINDEREN

Toen wij in het jaar 2000 vanuit Nederland naar Canada emigreerden, namen wij grote dozen met kranten en tijdschriften mee die vol stonden met artikelen over ons. We keken er niet meer naar om. Totdat we iets voor onze zoon Jos zochten in een van die dozen. We concludeerden dat onze kinderen en kleinkinderen niets zouden hebben aan die krantenknipsels. Maar een boek waarin hoogtepunten en leuke en bijzondere anekdotes worden beschreven, dát zou iets zijn om hun na te laten.

Jannette heeft toen een brief geschreven naar schrijver, vriend en marathonschaatsliefhebber Ron Couwenhoven met daarin de vraag of hij het misschien zag zitten om samen met haar een boek te schrijven. Meteen diezelfde dag had ze bericht terug. Ron was razend enthousiast!

En zo is het begonnen...

We zijn gaan graven in ons verleden. We hebben veel met elkaar besproken over alles wat we meegemaakt hebben. Soms waren we zelf bijna verbaasd over wat er allemaal geschreven is en wat er gebeurde in ons leven. Speciaal natuurlijk in de Elfstedenjaren 1985 en '86.

Dit boek gaat over een stel gewone mensen die dankzij de sport een totale omwenteling in hun leven meemaakten, maar samen hun weg vonden en altijd hun geluk hebben nagestreefd.

Veel leesplezier toegewenst,

Evert & Jannette van Benthem
Spruceview, Alberta, Canada

INTRODUCTIE

Klaas Naberman keek verbaasd op toen hij in de middag van 26 februari 1986 vanuit de Leeuwte Sint Jansklooster binnenwandelde. Een paar uur nadat Evert van Benthem voor de tweede keer de Elfstedentocht had gewonnen, was het dorp volgestroomd met schaatsliefhebbers, fans en feestvierders. Iedereen wilde erbij zijn als Evert met zijn Jannette terugkeerde in het dorp.

‘Je kon geen poot meer verzetten,’ zegt de veehandelaar en destijds wethouder van Brederwiede, waartoe Sint Jansklooster ook behoort. ‘We zijn nu bijna veertig jaar verder en nog steeds komen er mensen naar de Leeuwte die vragen waar Evert van Benthem heeft gewoond. Hij is met zijn vrouw Jannette een icoon die het dorp op de kaart heeft gezet.’

Evert en Jannette emigreerden in 2000 met hun zoons Rolf, Merein en Jos naar Spruceview in de Canadese provincie Alberta. Begin april 2024 vroeg Jannette mij of ik hun biografie wilde schrijven. Zij zou de memoires van Evert en haar zelf beschrijven en ik moest dan maar bekijken wat ik ermee deed. Al snel bleek dat deze creatieve vrouw een prima pen had. Dus werd besloten dat zij co-auteur werd. Ik zorgde voor de verslaggeving van de Elfstedentochten, die ik als journalist meemaakte, en voor bijzondere achtergronden, plus interviews met marathonrijders en mensen die een rol speelden in het leven van het echtpaar.

De memoires werden dus allemaal door Jannette geschreven. En dat deed zij zeer openhartig. Over het leven van Evert en haarzelf vóór die 21ste februari 1985, toen de eerste Elfstedenoeverwin-

ning hun leven compleet op zijn kop zette. Over hun liefde. Over de twee races, waardoor Evert een bekende Nederlander werd. Over de gevolgen daarvan. Over hun passie voor het boerenleven. Over de tegenslagen die het onmogelijk maakten hun bedrijf uit te breiden. Over keiharde sancties van de Belastingdienst. Over de emigratie en het grote succes van hun noeste arbeid in Spruceview, waar zij boer en boerin konden worden zoals zij dat graag in Nederland waren geweest. Over hun kinderen en over hun leven in Canada.

Altijd was het devies van Evert en Jannette hetzelfde: 'Hard werken en niet zeuren.' Zo maakten zij hun emigratie tot een succes. Klaas Naberman zegt: 'En het mooiste van Evert en Jannette is dat zij net zo gewoon zijn gebleven als voor zijn Elfstedensucces. Ze zijn geen spat veranderd.'

Ron Couwenhoven
Zaandam

LEEWARDEN, DONDERDAG 21 FEBRUARI 1985

1. HET BEGIN

Een motregentje droop over Leeuwarden. De temperatuur was net boven nul. Langs de twaalfhonderd meters die de Frieslandhal van het Zwette scheiden, stonden duizenden mensen. Dit was de nacht van de dertiende Elfstedentocht. Heel Nederland was al dagen in rep en roer. Alles week voor de tocht. De luchtmacht stuurde zijn F-16's van vliegbasis Leeuwarden naar Engeland om daar te oefenen. Want dat kon niet boven Friesland als daar meer dan 16.000 schaatsenrijders bezig waren een minuscuul kruisje te veroveren dat iedereen boven zijn bed wilde.

De VVV bezorgde 5000 schaatsers een slaapadres. De NS zette tientallen extra treinen in om liefst 20.000 schaatsfans in de avond voor de start naar Leeuwarden te brengen. In de stad bleven de kroegen de hele nacht open, maar op straat was het stil. Er gingen zo'n 800 reizigers in een trein, maar de bezettingsgraad was steeds ruim 110 procent. Drogisten in Leeuwarden deden uitstekende zaken in de dag voor de start. Mueslirepen, vaseline, zonnebrillen, enkelkousen, lippenbalsem... Het vloog allemaal weg.

Het ijs bij de start was 17 centimeter dik. Er stond wel een beetje water op. De politie had 1250 agenten ingezet. Commissaris van de koningin Hans Wiegel ontving midden in de nacht premier Ruud Lubbers. Om 5:00 uur stapten ze uit hun limousine. Wiegel in driedelig kostuum zonder jas, alsof hij naar een receptie van de koningin moest. Even later arriveerde ook sportminister Joop van der Reijden. Niemand wilde dit moment, waar Nederland al 22 jaar op wachtte, missen.

De NOS had 41 camera's langs het parkoers opgesteld. De specialisten van de Belgische BRT waren met motor met zijspan naar Leeuwarden gecommandeerd om livebeelden van de wedstrijd te kunnen maken. Bij de start zaten zo'n 7 miljoen kijkers voor de televisie. Dat zou in de loop van de dag oplopen tot meer dan 11 miljoen. Nooit eerder had een programma zoveel kijkers getrokken. Alle dagbladen waren met meerdere verslaggevers en fotografen aanwezig. *De Telegraaf*, de grootste krant van Nederland, zette niet minder dan zeventwintig verslaggevers, veertien fotografen, vijf stenotypisten en nog wat technisch personeel in, die een complete redactie in het Oranje Hotel in Leeuwarden bemanden. Net als de NOS stuurde de krant een helikopter de lucht in, met twee fotografen en een verslaggever. In de hele provincie stonden motorkoeriers gereed om filmpjes in ontvangst te nemen en die zo snel mogelijk naar Amsterdam te brengen. De middagoplage van de krant – *Het Nieuws van de Dag* in Amsterdam – werd van 60.000 exemplaren verhoogd naar 100.000. Twee uur na de finish was de krant uitverkocht.

In de Frieslandhal was met hoge dranghekken een startkooi gebouwd, die om vier uur in de morgen openging. De meeste toprijders waren er vroeg bij. Ze wilden allemaal vooraan staan: Jan Roelof Kruithof uit Havelte, die al elf Alternatieve Tochten over 200 kilometer had gewonnen. Dries van Wijhe uit Kerkdorp, populair dankzij zijn spektakelraces op kunstijs. Nationale kampioenen als Co Giling, Jan Kooiman en Jos Niesten, en de nieuwe ster van het kunstijs Henri Ruitenberg.

Allemaal wachtten ze gespannen op het signaal voor de start. In de startkooi stonden 259 mannen en zeven vrouwen dicht op elkaar gepakt. Omstreeks half vijf stapte een 26-jarige boer uit Sint Jansklooster de kooi binnen. Zijn trainer was Jeen van den Berg, de Friese schaatslegende die zelf in 1954 de tocht had gewonnen. Hij had die veehouder in het rijtje favorieten gezet, want hij was in vorm. In de aanloop naar deze historische schaatsdag won hij al op kunstijs in Assen, op natuurijs het Kampioenschap van Overijssel en vlak voor 21 januari een wedstrijd in Wolvega. Zijn naam? Evert van Benthem.

EVERT!

Om half zes telden duizenden toerrijders die inmiddels in de hal waren gezamenlijk hardop af: ‘VIJF, VIER, DRIE, TWEE, EEN!’ Daar vlogen de deuren open en spoten de rijders als het ware naar buiten. Alsof er een brandslang onder hoge druk werd opengedraaid. De run naar roem was begonnen. Er steeg een immens gejuich op. Tienduizenden toeschouwers markeerden de route naar de startplek op het ijs, waar de supporters ook rijen dik omheen stonden. Ergens hoog in de appartementen tegenover de Frieslandhal blies iemand uitbundig op zijn trompet. De dertiende Elfstedentocht was begonnen.

Evert van Benthem was voor het grote publiek nog steeds een onbekende. Dat zou in 6 uur 46 minuten en 47 seconden totaal veranderen. Om 12.16 uur stormde hij als eerste over de finishlijn op de Bonkefeart. In één klap was hij toegetreden tot het summiere rijtje schaatslegendes dat ooit de Elfstedentocht won. Evert van Benthem was een beroemde Nederlander geworden.

Van polderjongen tot BN’er

Wie was hij? Hij vertelt het zelf:

‘Het winnen van de Elfstedentocht, is dat een jongensdroom? Of meisjesdroom? Ik weet het niet. Het zal zo rond de eind jaren ’80 en de jaren ’90 een droom voor veel jonge schaatsers zijn geweest. Voor mij was het winnen van de Elfstedentocht geen jongensdroom. Ik was nog maar vier jaar oud toen Reinier Paping in 1963 de Elfstedentocht won en kan me daar dan ook niets van herinneren. Wel kon mijn vader er gepassioneerd over vertellen. Dan begonnen zijn donkere ogen te schitteren.

Mijn vader kon in zijn jonge jaren ook goed schaatsen, heb ik van anderen begrepen. Zelf zou hij dat nooit gezegd hebben, want over jezelf praten, dat deden we bij ons thuis niet. Doe maar gewoon en blijf maar bescheiden. Dat is mij zo geleerd. Misschien niet eens echt zo gezegd, maar zo was het gewoon, zo voelde je het.

Mijn grote idool toen ik een kleine jongen was, was Kees Verkerk, de wereldkampioen op de langebaan, die samen met Ard Schenk de Noorse hegemonie in het langebaanschaatsen brak. Ik ben opge-

groeid in de jaren van Ard en Keessie. Dan zaten we met de hele familie rond de buis. Zwart-wittelevisie toen nog.’

‘Ik ben geboren in de Leeuwte in Sint Jansklooster. De Leeuwte is een buurtschap in de gemeente Steenwijkerland, destijds nog Ambt Vollenhove en later Brederwiede. Tussen de Leeuwte en Vollenhove ligt het buurtschap Moespot en aan de andere kant het dorp Sint Jansklooster.

De Leeuwte is een eeuwenoude kronkelende weg van drie kilometer tussen Vollenhove en Sint Jansklooster. De boerderijen lagen dicht bij elkaar, sommige bijna tegen elkaar aan. Dat kwam doordat ze van oudsher op een soort heuvelrug werden gebouwd. Zeg maar een terp, want voordat de Afsluitdijk kwam en de Noordoostpolder werd drooggelegd, liep het land ten noorden, richting Blokzijl, vaak onder water.

Tot ongeveer 1960 werd er op meer dan veertig boerderijtjes nog geboerd. Toen wij er in 1983 kwamen wonen, waren dat er nog maar twaalf. De kleine boeren verdwenen snel. Ze hadden maar tien tot twaalf koeien. De mooie boerderijtjes met rieten daken werden in de jaren ’80 opgekocht door stedelingen.

Vroeger hadden we het thuis nooit over Sint Jansklooster. Mijn ouders hadden het altijd over Land Venno. Dat is dialect voor Land van Vollenhove. Vollenhove was van oudsher een vissersdorp aan de Zuiderzee en Sint Jansklooster dankt zijn naam aan een oud klooster. De bevolking bestond voornamelijk uit kleine boeren, turfstekers en rietsnijders.’

Verhuizing naar Ens

‘Mijn ouders, Roelof van Benthem en Hilligje Driezen, zijn in 1956 getrouwd en gingen boeren op de boerderij aan de Leeuwte van mijn opa Jacob – Jaap – van Benthem. Zij boerden samen met de zuster van mijn vader, Stien, en haar man Gerrit Flokstra. Het voor die tijd grote woonhuis werd in tweeën gedeeld. Dat was de boerderij die Jannette en ik later zouden kopen.

EVERT!

Daar werd in 1957 mijn broer Jaap – Jacob – geboren. En op 21 november 1958 kwam ik er ook ter wereld. Mijn vader Roelof was zelf jarig die dag. Het was dus een dubbel feest in huize Van Benthem. Dat feest werd diezelfde dag nog groter. Mijn ouders hadden zich namelijk ingeschreven voor een boerderij in de Noordoostpolder. Mijn vader moest daarvoor land inruilen voor de ruilverkaveling die plaatsvond.

Op mijn geboortedag kregen mijn ouders bericht van de Domeinen, de staatsorganisatie die over de verdeling van het land in de polder ging, dat zij een boerderij met 24 hectare grond toegewezen hadden gekregen aan de Drietorensweg in Ens. Voorwaarde was wel dat van de 24 hectare grond, 7 hectare voor akkerbouw moest worden gebruikt. Het moest dus een gemengd bedrijf worden.

Het was nogal wat voor Roelof en Hilligje, verhuizen van het oude land naar het nieuwe land. De polder was nog erg kaal. En er woonden mensen die vanuit het hele land kwamen. Aan de Drietorensweg werden aan de ene zijde gemengde bedrijven van 24 hectare uitgegeven en aan de andere kant kleinere tuindersbedrijven met 4 hectare pachtgrond. De naam Drietorensweg is ontleend aan het feit dat je er de drie kerktorens op het oude land bij Kampen kunt zien. Pa en ma van Benthem hadden toen nog geen auto, en in de geleende auto van opa Jaap van Benthem gingen ze naar hun nieuwe bedrijf in Ens kijken. Het dorp lag net ten oosten van het voormalige eiland Schokland, in het zuiden van de polder dus.

In april 1959 was het zover. De verhuizing was bijzonder. Ook het vee moest mee en dat gebeurde lopend. Ongeveer twintig koeien werden aan een platte melkwagen gebonden en vader Roelof bestuurde de tractor. Jaap en ik werden in de kinderwagen gestopt en zo ging het lopend van de Leeuwte naar de Drietorensweg in Ens. Alles bij elkaar ongeveer 20 kilometer! Het was een tocht die uren geduurd moet hebben. Eigenlijk was het een kleine emigratie van het oude en erg vertrouwde land naar het kale, nog onontgonnen nieuwe land. Hoewel Roelof en Hilligje geluk hadden. Voor hen was het oude land relatief dichtbij. De nieuwe burenen waren echte

pioniers en kwamen uit de Achterhoek, uit Friesland en Zeeland. Ja, uit alle windstreken van Nederland.’

Naar school

‘Op mijn vijfde verjaardag moest ik naar de kleuterschool. Ik wilde niet, want ik was veel liever thuis bij mijn vader in de stal tussen de koeien. Of op het zitje op het spatbord van de trekker. Heerlijk vond ik dat, maaien en schudden en wiersen maken – gras bij elkaar harken – maar er was geen ontkomen aan: ik moest naar school.

Doodverlegen was ik en natuurlijk moest ik janken. Maar m’n moeder zette mij toch af bij de kleuterschool, een bijgebouw van de kerk. Diezelfde dag was er een ander nieuw jongetje in de klas, ook net vijf geworden, twee dagen na mij. Hij heette Henk Kasper en we besloten die dag om vrienden te worden. Dat zijn we nu al zestig jaar. Hij is trouwens ook al veertig jaar mijn zwager, en met zijn neef Andries vocht ik heel wat schaatsduels uit op het marathonijs. Ik vond naar school gaan toen ook niet erg meer. Ik ging er al snel met plezier naartoe en kon ook goed meekomen.

We gingen op de fiets. Tweeënhalve kilometer heen en tweeënhalve kilometer terug, en dan tussen de middag gauw naar huis voor een warme hap. Wij boeren eten tussen de middag onze warme maaltijd, dat is de gewoonte. Overblijven op school was er niet bij. Mijn broer Jaap en ik wisten niet hoe snel we ons eten naar binnen moesten werken, want als we weer op school waren, mochten we voetballen totdat de bel ging. De school ging om twaalf uur uit. Ik racete naar huis en was om half een weer terug op het schoolplein. Niet leuk voor ma, die haar best deed en elke dag piepers kookte. Maar zo ging het. We waren zo ondankbaar als het maar kon en dachten alleen maar aan voetballen.

Jaap en ik konden dus ook heel hard fietsen. Dat leerden we vanzelf. De polder was nog kaal en het waaide er altijd. Toen we twaalf waren, moesten we naar Emmeloord. Vijftien kilometer heen, vijftien kilometer terug. Zonder dat we het wisten waren we aan het trainen.’